

Social- och omsorgsförvaltningen
Johanna Palmstierna, Sofia Åström,
Ulla Salmela Trosell
Utbildningsförvaltningen
Kathrin Hansson
Michael Frisberg
Kultur-och fritidsförvaltningen
Christina Bond

2019-01-16

Dnr ON 2017-520
Dnr KS 2017-982
Dnr BOU-2017-653
Dnr BIN 2017-348
Dnr KOF 2017-339

Kommunstyrelsen

Korta etableringstiden för ensamkommande ungdomar, slutredovisning av budgetuppdrag

Förslag till beslut

1. Slutredovisning av budgetuppdraget godkänns.

Ärende

Kommunstyrelsen beslutade den 5 december 2017, § 538 att en samlad redovisning av genomförda insatser och dess effekter för att korta etableringstiden för ensamkommande ungdomar ska redovisas till kommunstyrelsen i december 2018.

Uppdraget har hanterats inom ramen för en förvaltningsgemensam samverkansgrupp ”Lilla EKB-gruppen”. I arbetsgruppen ingår tjänstepersoner från alla berörda förvaltningar samt kultur- och fritidsförvaltningen.

Sammantaget bedöms genomförda insatser ha gett resultat för målgruppen utifrån ökad måluppfyllelse i skolan samt stärkta nätverk.

En fortsatt samverkan mellan förvaltningarna kring nyanlända ungdomar skapar förutsättningar för etablering. Nyanlända ungdomar är en heterogen grupp som kräver åtgärder på både grupp- och individnivå. Samordnade insatser med en helhetssyn är nödvändig för att dessa ungdomar ska kunna inkluderas i samhället.

Enligt Linköpings kommuns reglemente ska social- och omsorgsnämnden svara för myndighetsutövning och verkställande gällande mottagande av ensamkommande barn. Det blir därför social- och omsorgsnämnden med tillhörande förvaltning som har samordningsansvaret kring ärenden som rör mottagande av ensamkommande barn.

Kommunstyrelsen föreslås godkänna redovisningen.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse - Korta etableringstiden för ensamkommande ungdomar, slutredovisning av budgetuppdrag, 2019-01-16

Bilaga - Slutredovisning budgetuppdrag

Bakgrund

Kommunstyrelsen fastställde Kommunedningsförvaltningens förslag till budgetdirektiv för arbetet med budget för år 2018 med plan för 2019-2021. I samband därmed uppdrogs till omsorgsnämnden, socialnämnden, barn- och ungdomsnämnden och bildningsnämnden att redovisa åtgärder för att förkorta etableringstiden för ensamkommande ungdomar. En delredovisning av uppdraget presenterades för kommunstyrelsen i december 2017. Kommunstyrelsen beslutade då att en samlad redovisning av genomförda insatser och dess effekter ska redovisas till kommunstyrelsen i januari 2019.

Arbetsgruppen

I arbetsgruppen ingår tjänstepersoner från Socialförvaltningen, Utbildningsförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen, Leanlink (Råd & Stöd) samt Omsorgs- och äldreförvaltningen.

Målgruppen

Ensamkommande barn och unga

Under hösten 2015 var det som mest 476 ensamkommande barn i Linköpings kommun, vilket gjorde att samtliga förvaltningar byggde ut sina verksamheter för denna målgrupp. Idag har mottagandet i Linköping ca 140 ensamkommande ungdomar kvar. Under 2018 anvisades 17 ensamkommande barn och ungdomar till kommunen av förväntade 23 enligt anvisningsmodellen.

Övriga nyanlända barn och ungdomar

Under 2017 blev ca 350 nyanlända barn i familjer kommunmottagna i Linköping.

Under 2018 var 263 av 561 kommunmottagna barn och ungdomar. Till skillnad mot tidigare år har andelen kvotflyktingar till kommunen ökat under 2018, vilket medför nya utmaningar i form av ökat behov av ett praktiskt mottagande. Detta då kvotflyktingar ofta flygs till Sverige direkt från ett flyktingläger och har sitt första mottagande i kommunens regi.

Ensamkommande flickor

Innan flyktingkrisen 2015 hade Linköping en överenskommelse med migrationsverket om att enbart ta emot ensamkommande pojkar. Den sortens överenskommelser avslutades under 2015 och idag anvisas både pojkar och flickor till kommunerna. Nationellt ökade under 2017 andelen flickor bland

ensamkommande barn från ca 12 % till ca 22% och under 2018 uppgår den till ca 26%.¹

Andelen flickor ställer nya krav på Linköpings kommuns mottagande så att det blir mer anpassat efter deras behov. Sammanlagt bor idag ca 15 ensamkommande flickor i Linköping. Flera har tidigare bott i nätverkshem. För att nå en trygg och säker miljö så har speciella boendelösningar för flickor inrättats sedan årsskiftet 2017/2018.

Nyanlända barn och ungdomar i familj eller nätverkshem

Forskningen visar att de mest utsatta är nyanlända barn i familj respektive ensamkommande barn i nätverkshem. De har svårare att delta i insatser på grund av ekonomisk exkludering, vilket ofta även leder till social exkludering på grund av bristfälliga svenskkunskaper, bristfälliga kunskaper i det svenska samhället och ett bristfälligt nätverk i svenska samhället. En ytterligare aspekt som främst gäller för flickorna är att vissa inte tillåts delta i aktiviteter på grund av hedersproblematik eller på grund av förväntningar att göra hushållsarbete och dylikt.

Sammanfattning målgrupper

Utifrån en demografisk ökning de senaste åren, av nyanlända barn och ungdomar, ökar även behoven av stöd och vägledning. Målgruppen nyanländas utsatthet har uppmärksammats av både myndigheter, forskning och civilsamhälle, något kommunen vill ta fasta på. Fokus för detta budgetuppdrag ligger därför på insatser för samtliga nyanlända ungdomar.

Definition av begreppet etablering

”Etablering” som begrepp har valts att definieras till den första tiden i Sverige efter det att en ungdom har fått ett uppehållstillstånd (tidsbegränsat eller permanent) och omfattar en period om ca 2-4 år då särskilda insatser kan behövas innan man är del av ”ordinarie” samhällsstrukturer.

Sammanfattning - insatser för att korta etableringstiden

Budgetuppdraget att korta etableringstiden för ensamkommande och nyanlända ungdomar gav upphov till 21 olika åtgärder inom fem nämnder som alla har genomförts. Dessa åtgärder har på olika sätt upplevts bidra till effekter såsom att öka andelen behöriga elever till nationella gymnasieprogram, en ökad förståelse om det svenska samhället, en ökad språkträning, ökat socialt nätverk, ökad arbetslivserfarenhet och fler verktyg för ungdomarna och personal som arbetar med dem för att skapa förutsättningar för en förkortad etablering i samhället. Det har utöver medel som anslagits inom

¹ Migrationsverkets statistik på webbplatsen: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Anvisning-till-kommuner-och-bosattning.html>, 2019-01-16

budgetuppdraget också genomförts åtgärder inom ramen för olika statsbidrag samt inom nämndernas internbudget, vilka samtliga syftar till att minska etableringstiden.

Då alla nyanlända ungdomar i åldern 16-20 år erbjuds språkintröduktion i skolan så är flera av uppdragets förslag knutna till utbildning. Kompletterande stödinsatser som syftar till att stärka nätverk, språkträning och möjligheter till arbete är också centrala delar som behandlas i förslaget. Etablering tar av erfarenhet tid och kommunen har därför insatser som riktar sig till unga vuxna upp till 25 år, t ex stödcentrum Orbis. Orbis har finansierats av statliga schablonmedel för ensamkommande ungdomar. Etableringsinsatsen tas därför inte upp i bilagd redovisning.

Nedan redovisas antal åtgärder och kostnader inom vardera nämnd som under 2018 finansierats via resursmedel från kommunstyrelsen.

Nämnd	Åtgärd	Kommunstyrelsens resursmedel	Nyttjade medel
Barn- och ungdomsnämnden	6 åtgärder	7,2 mnkr	5,7 mnkr
Bildningsnämnden	9 åtgärder	4,43 mnkr	4,43 mnkr
Omsorgsnämnden	3 åtgärder	0,95 mnkr	0,95 mnkr
Socialnämnden	1 åtgärd	13,2 mnkr	13,2 mnkr
Kultur- och fritidsnämnden	2 åtgärder	2,6 mnkr	2,6 mnkr
Totalt:	21 åtgärder	28,4 mnkr	26,88 mnkr

Avslutande diskussion och slutsats

Innan 2016 fanns ingen lagstiftad skyldighet för kommuner att ta emot anvisade asylsökande personer/familjer förutom ensamkommande barn. Idag har lagstiftningen avseende kommunernas ansvar skärpts och Linköping tar i ett länsövergripande perspektiv emot flest nyanlända personer utifrån den nya anvisningslagen.

Nationell statistik visar att Linköping är bland de kommuner som lyckas minst bra med att få personer i självförsörjning efter etableringstiden. Regeringen har också uppmärksammat att Linköpings kommun är en segregerad kommun

genom att kommunen identifieras som en av de 32 kommuner som får statsbidrag via Delegation mot segregation.

För att på bästa sätt möta de nya utmaningar som kommer i och med en ökad invandring behövs långsiktiga strategier men även handfasta insatser vilket detta budgetuppdrag visar. Om insatserna verkligen kortat etableringstiden är omöjligt att svara på då målgruppen ännu inte är i den ålder då de ska leva ett självständigt liv. Insatser riktade till deras föräldrar, såsom arbetsmarknadsåtgärder etc skulle vara lättare att mäta och värdera ur ett sådant perspektiv. Tydligt är dock hur viktigt det är med samordning och samsyn. Barnet/familjens situation bör belysas ur ett helhetsperspektiv, där skola, socialtjänst, arbetsmarknad och ekonomi behöver samspela.

Förutsättningar för etablering skapas genom ett inkluderande samhälle. Att använda de två begreppen tillsammans betyder en fördelning av ansvaret mellan individ och samhällsstrukturen. Det är viktigt att inte förenkla nyanlända till en homogen grupp, med samma förutsättningar och behov, men samtidigt behöver vi uppmärksamma att vissa strukturer försvårar för målgruppen att skapa ett självständigt liv. I en långsiktig strategi behövs det tydliggöras vad etablering är och vilka strukturer samhället behöver bygga för att skapa inkludering.

Kommunala mål

Detta budgetuppdrag anknyter till flera av de kommunala målen, men främst till målområdena; En kommun där fler når egenförsörjning, en kommun med höga kunskapsambitioner och trygga uppväxtvillkor, en kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv samt en sammanhållen kommun med framtidstro och delaktighet.

Jämställdhet

Målgruppen som berörs av detta budgetuppdrag är både flickor och pojkar fast andelen pojkar/ unga män är större än andelen flickor/ unga kvinnor bland ensamkommande unga. Det finns dock en ambition att tillgängliggöra fler insatser för flickor och unga kvinnor då dessa enligt socialstyrelsens kartläggning riskerar att bli extra utsatta i det sociala utanförskapet.

Ekonomiska konsekvenser

Finansiering av etableringsinsatserna har skett med stöd av resursmedel från kommunstyrelsen. För 2019 och framåt finansieras etableringsinsatser inom ramen för nämndernas internbudgetar.

Uppföljning och utvärdering

Åtgärderna kommer att följas upp av respektive ansvarig förvaltning som en del i den ordinarie uppföljningen.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är ej påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Social- och omsorgsförvaltningen

Paul Håkansson

Linda Ljungqvist

Utbildningsförvaltningen

Kultur- och fritidsförvaltningen

Anne Hallberg

Karin Olanders

Beslutet skickas till:
Social-och omsorgsnämnden
Barn- och ungdomsnämnden,
Bildningsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden